

(i) Printed Pages: 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

3	2	1	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	8	4
---	---	---	---

Master of Arts [Public Administration] 2nd Semester
1059

RESEARCH METHODS (In all Mediums)

Paper-II

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 80

Note :— Attempt five questions in all, selecting at least one question from each unit. Question No. 1 is compulsory.

1. Attempt any ten short answer questions, each in 25-30 words :

- (a) Define Science.
- (b) Explain the term Research Problem.
- (c) Mention two characteristics of Scientific method.
- (d) What is the significance of Qualitative Research ?
- (e) Explain the term concepts.
- (f) Mention two features of Hypothesis.
- (g) What are the disadvantages of case study method ?
- (h) What is the significance of sampling ?
- (i) Explain Quota sampling.
- (j) What are the advantages of unstructured observation ?
- (k) What is the significance of Editing ?
- (l) Explain Histogram.
- (m) Explain the significance of Chi Square.
- (n) Mention the measures of Dispersion.
- (o) What are the qualities of a good researcher ? 10×2=20

UNIT-I

2. Explain the various types of Research. 15

3. Discuss the significance and process of Review of Literature. 15

UNIT-II

4. Explain the significance and types of Research Design. 15
5. Discuss at length Survey Research. 15

UNIT-III

6. Discuss Interviewing as a technique of data collection. 15
7. Write an essay on Tabulation. 15

UNIT-IV

8. Explain various measures of Central Tendency and their significance in Social Research. 15
9. Discuss at length the meaning, types and methods of calculating correlation. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

1. कोई 10 लघु उत्तरीय प्रश्न, प्रत्येक 25-30 शब्दों में लिखें :-
(क) विज्ञान को परिभाषित करें।
(ख) शोध समस्या शब्द की व्याख्या कीजिए।
(ग) वैज्ञानिक विधि की दो विशेषताओं का उल्लेख करें।
(घ) गुणात्मक अनुसंधान का क्या महत्व है ?
(ङ) अवधारणा शब्द की व्याख्या करें।
(च) हाइपोथीसिस की दो विशेषताओं का उल्लेख करें।
(छ) केस स्टडी विधि के नुकसान क्या हैं ?
(ज) प्रतिचयन (Sampling) का क्या महत्व है ?
(झ) कोटा प्रतिचयन की व्याख्या करें।
(ञ) असंरचित अवलोकन के क्या फायदे हैं ?
(ट) संपादन का क्या महत्व है ?
(ठ) हिस्टोग्राम की व्याख्या करें।
(ड) कार्ई स्क्वेयर (Chi square) की व्याख्या करें।

(ਫ) ਪਰਿਖੇਸ਼ਣ ਕੇ ਉਪਾਯੋਂ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋਂ।

(ਯ) ਏਕ ਅਚੇਲੇ ਸ਼ੋਧਕਰਤਾ ਕੇ ਗੁਣ ਕਯਾ ਹੈ ?

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਖੋਜ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 15
3. ਸਾਹਿਤਯ ਕੀ ਸਮੀਕਸ਼ਾ ਕੇ ਸਹਤਵ ਔਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-2

4. ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਡਿਜਾਇਨ ਕੇ ਸਹਤਵ ਔਰ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 15
5. ਸਰਵੇਕਸ਼ਣ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਪਰ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-3

6. ਡਾਟਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕੀ ਏਕ ਤਕਨੀਕ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਸਾਕਸ਼ਾਤਕਾਰ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 15
7. ਸਾਰਣੀਕਰਣ ਪਰ ਏਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਿਏ। 15

ਯੂਨਿਟ-4

8. ਕੇਂਦ੍ਰੀਯ ਪ੍ਰਵ੍ਰਤਿ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਉਪਾਯੋਂ ਔਰ ਸਾਮਾਜਿਕ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਮੇਂ ਉਨਕੇ ਸਹਤਵ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 15
9. ਸਹਸੰਬੰਧ ਕੀ ਗਣਨਾ ਕੇ ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕਾਰ ਔਰ ਤਰੀਕੋਂ ਕੀ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

1. ਕੋਈ ਦਸ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਰੋ :
 - (ੳ) ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (ਅ) ਖੋਜ ਸਮੱਸਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - (ੲ) ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
 - (ਸ) ਗੁਣਾਤਮਕ ਰਿਸਰਚ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?
 - (ਹ) ਅਵਧਾਰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - (ਕ) ਹਾਈਪੋਥੀਸਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
 - (ਖ) ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹਨ ?

- (ਗ) ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ?
 (ਘ) ਕੋਟਾ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ਙ) ਅਸੰਰਚਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਹਨ ?
 (ਚ) ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ ?
 (ਛ) ਹਿਸਟੋਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ਜ) ਕਾਈ ਸੁਕੇਅਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ਝ) ਪਰਿਖੇਪਣ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
 (ਵ) ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸ਼ੋਧਕਰਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ ? 10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15
 3. ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਰਿਸਰਚ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15
 5. ਸਰਵੇਖਣ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
 7. ਸਾਰਨੀਕਰਣ ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15
 9. ਸਹਿਸੰਬੰਧ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਅਰਥ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15